

Mål C-358/21

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

9 juni 2021

Domstol som begär förhandsavgörande:

Cour de cassation (Belgien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

20 maj 2021

Klagande:

Tilman SA

Motpart:

Unilever Supply Chain Company AG

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 År 2010 ingick klaganden Tilman SA., ett bolag bildat enligt belgisk rätt (nedan kallat Tilman), ett avtal benämnt *Unilever Purchasing Contract* (nedan kallat U.P.C.), med Unilever Supply Chain Company AG, ett bolag bildat enligt schweizisk rätt, (nedan kallat Unilever). Enligt detta avtal åtog sig Tilman att förpacka och färdigställa lådor med tepåsar till ett förbestämt pris. År 2011 undertecknade parterna ett andra avtal om ändring av det överenskomna priset. Till följd av en ändring av tillvägagångssättet uppstod en tvist angående höjningen av det pris som Tilman hade fakturerat och Unilever betalade endast delvis fakturorna. Tilman väckte talan mot Unilever och yrkade att Unilever skulle förpliktas att betala utestående belopp.
- 2 Vid den domstol som prövade målet i första instans gjorde Unilever gällande att det enligt de allmänna villkoren endast är engelska domstolar som är behöriga att pröva tvisten. I dom av den 12 augusti 2015 fann nämnda domstol att belgiska domstolar är behöriga att pröva tvisten, men att avtalet regleras av engelsk rätt och ska tolkas enligt nämnda rätt.

- 3 Tilman överklagade denna dom. Enligt Tilman ska avtalet, med tillämpning av dess egna allmänna villkor, regleras av belgisk rätt och tolkas i enlighet med belgisk rätt. Unilever ingav ett anslutningsöverklagande och gjorde gällande att det inte är de belgiska domstolarna som är behöriga utan de engelska domstolarna.
- 4 Cour d'appel de Liège meddelade dom av den 12 februari 2020 (nedan kallad den överklagade domen), i vilken den biföll Unilevers invändning om rättegångshinder på grund av bristande behörighet och fann att belgiska domstolar saknar behörighet att pröva den tvist som uppkommit till följd av fullgörandet av det omtvistade avtalet, i enlighet med prorogationsklausulen i Unilevers allmänna villkor.

Parternas huvudargument

- 5 Tilman har vid Cour de cassation åberopat en grund som avser åsidosättande av artikel 23.1 och 23.2 i konventionen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, undertecknad i Lugano den 30 oktober 2007 (EGT L 147, 2009, s. 5) (nedan kallad Lugano II-konventionen), i den mån den överklagade domen likställde det omtvistade avtalet med ett avtal som ingåtts via internet i samband med vilket köparen måste kryssa i en ruta som anger att vederbörande godtar säljarens allmänna villkor innan denne kan slutföra sitt köp, och den domstol som meddelade den överklagade domen därmed fann visat att Tilmans godtagit den prorogationsklausul som finns i Unilevers allmänna villkor på grund av att Tilman utan reservationer undertecknat det omtvistade avtalet efter att ha haft möjlighet att ta del av nämnda allmänna villkor, ladda ner dem och skiva ut dem, utan att nämnda domstol försäkrat sig om att Tilman faktiskt har delgetts dessa villkor.
- 6 I det omtvistade avtalet anges att det, om ej annat anges i avtalet, omfattas av de allmänna villkoren för varuinköp på <https://e4us.unilever.com>, med andra ord de allmänna villkor som är tillgängliga på Unilevers webbplats.
- 7 I dessa allmänna villkor förekommer bland annat följande:
 - en artikel 1.2, enligt vilken leverantören, genom att godta U.P.C., godkänner att nämnda villkor ingår i U.P.C. och är tillämpliga för detta avtal, med uteslutande av alla andra villkor, och att de reglerar avtalsförhållandena mellan parterna, tillsammans med bestämmelserna i U.P.C., och
 - en artikel 15.9, enligt vilken engelska domstolar är behöriga att pröva varje tvist som rör avtalet, och avtalet regleras av, och ska tolkas enligt, engelsk rätt.

Tvisten avser frågan huruvida detta prorogationsavtal – eller forumklausul – har ingåtts med giltig verkan mellan parterna och följaktligen om det kan göras gällande gentemot Tilman.

Parterna är överens om att Lugano II-konventionen är tillämplig.

8 I artikel 23 i Lugano II-konventionen föreskrivs följande:

”1. Om parterna har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en konventionsstat skall vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, och minst en av parterna har hemvist i en konventionsstat, skall endast den domstolen eller domstolarna i den konventionsstaten ha behörighet. En sådan behörighet ska vara exklusiv om parterna inte har träffat avtal om annat. Ett sådant avtal om behörighet skall vara antingen

- a) skriftligt eller muntligt och skriftligen bekräftat, eller
- b) i en form som överensstämmer med praxis som parterna har utbildat mellan sig, eller
- c) i internationell handel, i en form som överensstämmer med handelsbruk eller annan sedvänja som parterna kände till eller borde ha känt till och som är allmänt känd och regelmässigt iaktas av parter i avtal av föreliggande typ vid det ifrågavarande slaget av handel.

2. Ett elektroniskt meddelande som möjliggör en varaktig dokumentation av avtalet skall jämföras med skriftlig form.

...”

9 Denna bestämmelse är identisk med artikel 23 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1), kallad Bryssel I-förordningen (ersatt från och med den 10 januari 2015 av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, EUT L 351, 2012, s. 1, kallad Bryssel Ia-förordningen). Syftet med Lugano II-konventionen, som ingicks av Europeiska unionens medlemsstater tillsammans med Island, Norge och Schweiz, är att utvidga reglerna i Bryssel I-förordningen till att även omfatta dessa tre stater.

10 Med hänsyn till detta syfte, det väsentliga sambandet mellan Lugano II-konventionen och Bryssel I-förordningen och att Lugano II-konventionen utgör en integrerad del av unionsrätten och att domstolen följaktligen är behörig att uttala sig om hur medlemsstaternas domstolar ska tillämpa dem, ska ”[v]arje domstol som tillämpar och tolkar denna konvention ... ta vederbörlig hänsyn till de principer som fastslagits genom relevanta avgöranden som domstolar i konventionsstater eller Europeiska [unionens] domstol har meddelat om de berörda bestämmelserna eller liknande bestämmelser i 1988 års Luganokonvention och de rättsakter som avses i artikel 64.1 i denna konvention” (det vill säga bland annat Bryssel I-förordningen) (artikel 1 i protokoll nr 2 till Lugano II-konventionen).

- 11 Artikel 23.1 och 23.2 i Lugano II-konventionen ska således tolkas i enlighet med praxis från Europeiska unionens domstol avseende artikel 23 i Bryssel I-förordningen.
- 12 EU-domstolens tolkning av bestämmelserna i Brysselkonventionen av den 27 september 1968, som föregick Bryssel I-förordningen, gäller även för den förordningen när bestämmelserna i dessa kan anses motsvara varandra (dom av den 23 oktober 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, punkt 25 och där angiven rättspraxis).
- 13 Enligt EU-domstolen syftar de formkrav som föreskrivs i artikel 23 i Bryssel I-förordningen (tidigare artikel 17 i Brysselkonventionen av den 27 september 1968) till att säkerställa att parterna verkligen har lämnat sitt samtycke. När ett av formkraven i artikel 23 är uppfyllt ska samtycke anses föreligga (dom av den 24 juni 1981, Elefanten Schuh, 150/80, EU:C:1981:148, punkt 29 [ej översatt till svenska]).
- 14 Problematiken är relativt enkel när de allmänna villkoren är direkt bifogade till avtalet. Saken blir svårare när så inte är fallet. När Cour d'appel undersökte vilka villkor som ska vara uppfyllda för att det ska anses styrkt att en avtalspart har samtyckt till en prorogationsklausul i den andra partens allmänna villkor, när dessa villkor inte är direkt bifogade avtalet, hänvisade nämnda domstol till EU-domstolens dom av den 14 december 1976, Estasis Saloti di Colzani (24/76, EU:C:1976:177) och dom av den 21 maj 2015, El Majdoub (C-322/14, EU:C:2015:334) och slog fast följande:
 - Vad gäller villkoret att när de allmänna villkoren inte är direkt bifogade avtalet, det uttryckligen ska hänvisas till dessa i avtalet, föreskrivs uttryckligen i det omtvistade avtalet, som Unilever översände till Tilman för underskrift, att det omfattas av Unilevers allmänna villkor om inte något annat föreskrivs i detta avtal eller i andra avtal mellan parterna.
 - Vad gäller villkoret att hänvisningen till de allmänna villkoren måste kunna kontrolleras av en normalt omsorgsfull person, nämner det omtvistade avtalet den hyperlänk som gör det möjligt för Tilman att ta del av Unilevers allmänna villkor. Den domstol som prövade målet i första instans angav att denna länk leder till en webbsida med två flikar: den ena fliken heter *Log on* och den andra *General Supplier Information*. Den sistnämnda leder till en sida på vilken man kan ladda ned olika handlingar, däribland de allmänna försäljningsvillkoren. Det är ostridigt att parterna använder engelska i all sin handelskorrespondens, vilken, enligt vad som framgår av de ingivna handlingarna, endast sker elektroniskt. Tilman är således förtrogen med it-verktygen och ”nya kommunikationstekniker” och har aldrig framfört minsta förbehåll om att bolaget inte skulle ha kunnat få tillgång till Unilevers allmänna villkor.
 - Vad gäller villkoret att de allmänna villkoren ska kunna upptecknas på ett varaktigt medium, är det tillräckligt att det endast finns en ”möjlighet”. Den

sida på Unilevers webbplats som innehåller de allmänna villkoren och som finns tillgänglig med hjälp av hyperlänken ska göra det möjligt att skriva ut dessa villkor och lagra dem innan avtalet ingås. Den domstol som provade målet i första instans påpekade att Unilevers allmänna villkor fanns bland de handlingar som Tilman kunde ladda ned och således skriva ut och Tilman undertecknade det omtvistade avtalet utan förbehåll efter att ha haft möjlighet att ta del av Unilevers allmänna villkor, ladda ned dessa och skriva ut dem.

- 15 Tilman har vid Cour de cassation påpekat att det är utrett att bolaget har undertecknat ett avtal som endast innehöll en hänvisning till Unilevers allmänna villkor, vilka fanns tillgängliga på Unilevers webbplats. I den överklagade domen likställs felaktigt det omtvistade avtalet med ett "avtal som ingåtts via internet", inom ramen för vilket köparen ska "kryssa i en ruta som anger (att han) godtar säljarens allmänna villkor innan köpet kan slutföras". Tilman har inte på något sätt getts möjlighet att formellt godta Unilevers allmänna villkor genom att klicka i någon motsvarande ruta på Unilevers webbplats. Av detta följer att den rättspraxis som Cour d'appel har tillämpat inte kan överföras på just den situation som var föremål för prövning, eftersom den situationen att en avtalspart undertecknar en handling som innehåller en hänvisning till allmänna villkor som finns tillgängliga online skiljer sig från den där denna part formellt och direkt har gett sitt samtycke till dessa allmänna villkor genom att kryssa i en ruta för detta ändamål.
- 16 Tilman har därför dragit slutsatsen att den överklagade domen saknar rättsligt stöd i den del det slås fast att Tilmans samtycke till prorogationsklausulen i Unilevers allmänna villkor är styrkt på grund av att Tilman utan förbehåll har undertecknat det omtvistade avtalet efter att ha haft möjlighet att få kännedom om dessa allmänna villkor, ladda ned och skriva ut dem, varvid det endast fastställs att Unilevers allmänna villkor var tillgängliga, men att det inte säkerställs att de verkligen har delgetts Tilman och att Tilman uttryckligen godtagit dessa villkor, trots att de villkor som gäller för prorogationsklausulens giltighet ska tolkas strikt eftersom de eftersträvar det övergripande målet att säkerställa att de berörda parterna verkligen har lämnat sitt samtycke.

Fråga som har hänskjutits för förhandsavgörande

- 17 Cour de cassation anser att prövningen av denna grund kräver att följande fråga ställs till Europeiska unionens domstol:

"Är det förenligt med artikel 23.1 a och 23.2 i konventionen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, undertecknad i Lugano den 30 oktober 2007, om en prorogationsklausul ingår i allmänna villkor till vilka ett skriftligt avtal hänvisar genom att ange en hyperlänk till en webbplats som ger möjlighet att erhålla kännedom om dessa allmänna villkor, ladda ned dem och skriva ut dem, utan att den part gentemot vilken denna klausul åberopas har uppmanats att godta dessa allmänna villkor genom att kryssa i en ruta på nämnda webbplats?"